

ISSN 2077-1827

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Збірник наукових праць

№ 1 (99) 2020

№ 1 (99) 2020

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

ISSN 2077-1827

9 772077 182002

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ і НАУКИ УКРАЇНИ

Державний вищий навчальний заклад

“Донбаський державний педагогічний університет”

**ГУМАНІЗАЦІЯ
НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ**

Збірник наукових праць

**Виходить 6 разів на рік
Заснований у вересні 1996 р.**

№ 1 (99) 2020

**За загальною редакцією доктора педагогічних наук,
доцента І.А. ХИЖНЯК**

**Харків
ТОВ «Видавництво НТМТ»
2020**

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

State Higher Educational Institution

“Donbas State Pedagogical University”

**HUMANISATION OF
EDUCATIONAL-UPBRINGING PROCESS**

Collection of Scientific Works

Publication frequency: 6 issues annually

Founded in september, 1996

№ 1 (99) 2020

Under the general editorship Doctor of Pedagogical Sciences,
Associate Professor I.A. KHYZHNIAK

Kharkiv
LLC “NTMT Publishing House”
2020

УДК 371.13

Засновник, редакція –
Державний вищий навчальний заклад
“Донбаський державний педагогічний університет” (ДДПУ)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової
інформації

серія КВ № 21279-11079ПР, видано 26.03.2015 р.

Державною реєстраційною службою України

Затверджено Рішенням Атестаційної колегії
Міністерства освіти і науки України від 30.06.2015 р.
як наукове фахове видання із педагогічних наук

Випуск збірника наукових праць репрезентує результати теоретичних та експериментальних досліджень, присвячених різним аспектам вивчення проблеми педагогічного, психологічного та соціально-педагогічного супроводу розвитку дитинства в освітньому просторі.

Містить результати дисертацій аспірантів, здобувачів, які вивчають проблеми розвитку сучасної освіти та науково-педагогічної думки в теоретичному, історичному та практичному аспекті; представлено дослідження із проблем вищої школи, інтеграції України до європейського та світового освітнього простору.

Статті друкуються в авторській редакції. Відповідальність за допущені помилки та неточності несуть автори публікацій.

Друкується за рішенням Вченої ради
ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”
(протокол № 6 від 23.01.2020 р.)

Адреса редакції:

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. генерала Батюка, 19,
м. Слов'янськ, Донецької області, Україна, 84116.
Тел.: + 380509898962 (в робочі дні та години).
E-mail: kaf.phsdspu@gmail.com.

UDC 371.13

Founder, editorship is
the State Higher Educational Institution
“Donbas State Pedagogical University” (DSPU)

Certificate of state registration of printed mass media is
series KB № 21279-11079 ІІР, issued 26.03.2015 by
the State Registration Service of Ukraine

Approved by the Solution of the Attestation Board
of the Ministry of Education and Science of Ukraine issued June 30, 2015
as a scientific professional periodical of pedagogical sciences

The Issue of the Collection of Scientific Works represents the results of theoretical and experimental investigations devoted to various aspects of studying the problem of the pedagogical, psychological and social-pedagogical support of childhood development in the educational space.

The contains the results of the theses of the postgraduates, researchers who study the problems of modern education and scientific-pedagogical ideas in the theoretical, historical and practical aspect; it is presented the research on the problems of higher school, Ukraine's integration into the European and global educational space.

The articles are published in the author's (authors') versions. The authors of the publications are responsible for the errors and inaccuracies.

Published in accordance with the decision of the Academic Council of
the SHEI “Donbas State Pedagogical University”
(minutes № 6 dated 23.01.2020)

Address of the editorial board:

SHEI “Donbas State Pedagogical University”
19, Henerala Batiuka Str.,
Sloviansk, Donetsk region, Ukraine, 84116.
Ph.: + 380509898962 (on work days and hours).
E-mail: kaf.phsdspu@gmail.com.

Редакційна колегія:

Хижняк І.А. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії і практики початкової освіти, декан факультету початкової, технологічної та професійної освіти, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (головний редактор)

Топольник Я.В. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи, завідувач кафедри педагогіки вищої школи, ДДПУ “Донбаський державний педагогічний університет” (заступник головного редактора)

Гаврілова Л.Г. – доктор педагогічних наук, професор, професор, завідувач кафедри теорії і практики початкової освіти, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Панасенко Е.А. – доктор педагогічних наук, професор, професор, завідувач кафедри практичної психології, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Пучков І.Р. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики в початковій освіті, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Набока О.Г. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, перший проректор, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Бондаренко В.І. – доктор педагогічних наук, доцент, професор, завідувач кафедри загальнотехнічних дисциплін, безпеки життєдіяльності та автосправи, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Курінна С.М. – доктор педагогічних наук, професор, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Саяпіна С.А. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки вищої школи, декан факультету гуманітарної та економічної освіти, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Омельченко С.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теоретичних, методичних основ фізичного виховання і реабілітації, ректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Дмитрієва І.В. – доктор педагогічних наук, професор, професор, завідувач кафедри технологій колекційної та інклюзивної освіти, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Дичко В.В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Панченко Л.Ф. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології, НТУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»

Цветкова Г.Г. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості НПУ імені М.П. Драгоманова

Лодатко Є.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Борова Т.А. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та іноземної філології, завідувач кафедри педагогіки та іноземної філології, ХНЕУ ім. Семена Кузнеця

Пулка Йоланта – кандидат педагогічних наук, доцент, Краківська Академія імені Анджея Фрича Моджевського (Польща).

Черкашина Л.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи, ДВНЗ «Донбаський державний (технічний редактор)

Слабоуз В.В. – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (літературний редактор)

Editorial Board:

Khyzhniak Inna – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Primary Education Theory and Practice, Dean of the Faculty of Primary, Technological and Vocational Education, the SHEI “Donbas State Pedagogical University” (Editor-in-Chief)

Topolnyk Yana – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Pedagogy of Higher School, the SHEI “Donbas State Pedagogical University” (Deputy Editor-in-Chief)

Havrilova Liudmyla – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Primary Education Theory and Practice, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Panasenko Ellina – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Practical Psychology, Head of the Department of Practical Psychology, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Puchkov Ihor – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Natural-Mathematical Disciplines and Informatics in Primary Education, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Naboka Olha – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, First Vice-Rector of the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Bondarenko Volodymyr – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Head of the Department of General Engineering, Life Safety and Auto Repair, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Kurinna Svetlana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Preschool Education and Social Work, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Saiapina Svitlana – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Pedagogy of Higher School, Dean of the Faculty of Humanitarian and Economic Education, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Omelchenko Svitlana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Theoretical and Methodical Bases of Physical Training and Rehabilitation, Rector of the SHEI “Donbas State Pedagogical University”, Honoured Worker of Education of Ukraine

Dmytriieva Iryna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Departments of Technology of Special and Inclusive Education, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Dychko Vladyslav – Professor, Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Physical Therapy, Physical Education and Biology, the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

Panchenko Liubov – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Philosophy and Adult Education, the University of Management and Education of the NAES of Ukraine

Tsvetkova Hanna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Pedagogy and Psychology of Preschool Education and Children’s Creativity, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Pre-School Education and Children’s Creativity of Drahomanov National Pedagogical University

Lodatko Evgen – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Higher School Pedagogy and Educational Management, Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University

Borova Tetyana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Foreign Philology and Translation of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Pulka Jolanta – PhD, Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University, Poland

Cherkashyna Liudmyla – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy of Higher School, the SHEI “Donbas State Pedagogical University” (Technical Editor)

Slabouz Viktoriia – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages, the SHEI “Donbas State Pedagogical University” (Literary Editor)

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До уваги авторів!

Збірник наукових праць “Гуманізація навчально-виховного процесу” є фаховим виданням із педагогічних наук (Затверджено Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 30.06.2015 р.). Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 21279-11079ПР, видано 26.03.2015 р. Державною реєстраційною службою України.

Фахове друковане періодичне видання зареєстровано в базі даних Міжнародного Центру ISSN в Парижі, йому присвоєно ISSN 2077-1827.

Періодичність видання – 6 разів на рік: лютий, квітень, червень, вересень, жовтень, грудень.

Містить наступні розділи: ВИЩА ШКОЛА; ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ; ЗАГАЛЬНА ШКОЛА; ПОЧАТКОВА ШКОЛА; ВИХОВАННЯ; ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ; ПСИХОЛОГІЯ; СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА; ДЕФЕКТОЛОГІЯ.

Перш ніж подати статтю до друку уважно прочитайте вимоги та неухильно їх дотримуйтесь. У публікації повинні відповідати поля, шрифт, інтервал, структурні елементи, список використаної літератури тощо. Деякі автори оформлюють статті, згідно вимог, які надають інші фахові видання або на власний розсуд.

Набір тексту статті здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, docx, rtf), на папері формату А 4 (книжковий), береги скрізь по 2,5 см., вирівнювання по ширині, абзац – 1,25, шрифт 14 ТNR, через 1,5 інтервали.

НЕ: користуйтесь для форматування тексту пробілами, табуляцією й автоматичним переносом; ставте переноси вручну; використовуйте колонтитули, зноски та автоматичні перекладачі.

Обсяг статті – 8–20 аркушів (до 40 000 знаків із пробілами). Мінімальний обсяг основного тексту (без анотації, ключових слів і літератури) від 8 сторінок.

Згідно Постанови Президії ВАК України № 7–05/1 від 15.01.2003 року „Про підвищення вимог до фахових видань, внесених до переліку ВАК України”, а також ДСТУ 7152:2010 „Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках” до друку приймаються лише статті, де присутні необхідні елементи:

1. УДК. Кожній новій статті присвоюється своя УДК. Надається довідково-бібліографічним відділом бібліотеки ВНЗ, де ви працюєте. За правильність надання УДК несуть відповідальність працівники бібліотеки.

2. Відомості про автора (ів) – прізвище та ім'я (мовою публікації).

3. Вчене звання, вчений ступінь, посада, професія – подається за скороченою формою згідно ДСТУ 3582-97: <https://kis.mon.gov.ua/sites/default/files/stup.pdf>, а також Бюлетеню ВАК України, № 10, 2010 (див. табл. 3, с. 8) та за правилами ділової української мови, місце роботи – вказується повністю, адреса, назва країни, e-mail: особиста або робоча (мовою публікації).

4. Назва статті (мовою публікації).

5. Анотація (мовою публікації) обсягом не менш як 1800 знаків (наказ МОН України „Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України” № 32 від 15.01.2018 р.).

В анотації чи в основному тексті потрібно позначити вид публікації (наприклад, що стаття є оглядовою, науково-методичною, аналітичною, дослідною, практичною, інформаційною тощо) (наказ МОН України „Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України” № 32 від 15.01.2018 р.).

6. Ключові слова: 5–8 слів чи словосполучень (мовою публікації).

7. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями.

8. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

9. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

10. Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Текст має бути уважно вичитаний і перевірений. Статті друкуються в авторській редакції. Відповідальність за допущені помилки та неточності несуть автори публікацій.

11. Список використаної літератури розміщують у кінці статті за порядком цитування. Дотримуйтесь встановленим вимогам щодо оформлення літератури (ДСТУ 8302:2015 „Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання” <http://lib.pu.if.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>). Джерела подаються у квадратних дужках [1, с. 3]. Посилання на роботи, що не публікувались неприпустиме. Для нумерації використовуйте список. Не ставте цифри вручну та не оформлюйте літературу в таблиці.

12. Знак охорони авторського права (ДСТУ 4861 „Видання. Вихідні відомості” п. 7.1.1.7) розміщують унизу першої сторінки публікації (© Кучер С., 2018).

Таблиці, формули, ілюстрації повинні бути з арабською нумерацією (Бюллетень ВАК України. – 2007. – № 6. – С. 12–13).

Увага! Незалежно від наукового ступеня, звання, посади до статті додається внутрішня рецензія, завірена підписом і печаткою начальника відділу кадрів навчального закладу. Наукові публікації також проходять незалежне рецензування.

Російською мовою

13. Відомості про автора (ів) – прізвище та ім'я.

14. Вчене звання, вчений ступінь, посада, професія, місце роботи, адреса, назва країни, e-mail: особиста або робоча.

15. Назва публікації.

16. Резюме обсягом не менш 1800 знаків (наказ МОН України № 32 від 15.01.2018).

17. Ключові слова.

Англійською мовою

18. Відомості про автора (ів) – прізвище та ім'я.

19. Вчене звання, вчений ступінь, посада, професія, місце роботи, адреса, назва країни, e-mail: особиста або робоча.

20. Назва публікації.

21. Анотація (Summary) має містити 500 символів (70 слів або 7–8 рядків).

22. Реферат (Abstract) має бути не менш як 1800 знаків (наказ МОН України № 32 від 15.01.2018) до 2800 знаків. Його структура включає в себе всі елементи, що повинні бути у статті (Постанова Президії ВАК України № 7–05/1 від 15.01.2003 р.): 1) постановка проблеми... (Introduction); 2) аналіз останніх досліджень і публікацій... (Analysis of publications); 3) формулювання цілей статті (постановка завдання) (Purpose); 4) виклад основного матеріалу дослідження... (Results); 5) висновки... (Conclusion).

23. Ключові слова (Keywords).

24. Список використаної літератури (References) оформлюється за міжнародним бібліографічним стандартом APA (Американська психологічна асоціація): <http://www.bibme.org/citation-guide/APA/book>). З прикладами оформлення можна ознайомитися на сайті: <http://psychling.phdpu.edu.ua/images/recenzent/Oformlenya%20literatyr.pdf>

Можна скористатися online-сервісами для складання бібліографічних посилань:

1) <https://www.citationmachine.net>; 2) <https://www.bibme.org>; 3) <https://www.citethisforme.com>;

4) <https://vak.in.ua>.

Для транслітерації літератури з державної мови на латинку пропонуємо скористатися сервісом <http://translit.kh.ua/?passport#lat/passport>, а з російської – <http://ru.translit.net/?account=mvd>. Іншомовні видання перекладу підлягають.

25. Згідно ДСТУ 7152:2010 вказують ініціали і прізвище перекладача (переклав на англ. А. Петров – вчене звання, вчений ступінь, посада, професія, місце роботи).

Сподіваємось на порозуміння і подальшу співпрацю.

Алгоритм подання матеріалу:

1) Статті подаються повністю підготовленими до друку на електронну скриньку кафедри педагогіки вищої школи Донбаського державного педагогічного університету – kaf.phsdspu@gmail.com.

2) Технічний редактор перевіряє публікацію на відповідність до вимог. Потім стаття проходить зовнішнє рецензування фахівцями відповідного профілю.

3) Друк здійснюється за рахунок авторів публікацій. 1 сторінка коштує 40 грн. Вартість 1 збірника 40 грн.

Плата за публікацію статті здійснюється після її рекомендації до друку. Вам буде відправлено повідомлення електронною поштою суму для оплати і номер рахунку.

Вітчизняні доктори педагогічних наук публікуються безкоштовно. Якщо стаття разом із докторантом, аспірантом, студентом чи колегою, то співавтори сплачують 50% від вартості всієї статті.

4) На окремому аркуші подається довідка про автора (не рахується як друкована сторінка, не входить в оплату за статтю).

Довідка про автора

Прізвище, ім'я, по батькові	
Домашня адреса (або Нової пошти)	
Контактні телефони	

Друковане видання надсилається авторові поштою за вказаною адресою у довідці.

Отже, автор надсилає електронною поштою файли:

1. Стаття для друку (назва файлу: Кучер С (стаття).doc.).
2. Довідка про автора (назва файлу: Кучер С. (довідка про автора).doc.).
3. Ксерокопія (сканер) чеку про сплату за статтю у форматі pdf., jpeg. (назва файлу: Кучер С. (скан.чеку).pdf.).

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ (фрагмент)

УДК 004:37:001

ТОПОЛЬНИК Яна

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки вищої школи, Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет»,

вул. генерала Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна

E-mail: yannetkatop@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуті аспекти проблеми інформатизації освіти. Звертається увага на те, що інформаційний простір є однією із суттєвих ознак та характеристик інформаційного суспільства. Охарактеризовано поняття «інформаційний простір», «єдиний інформаційний простір освіти», «електронна наука», «цифрова наука», «цифрова педагогіка». Виокремлено компоненти єдиного інформаційного простору: інформаційні ресурси, організаційні структури, засоби інформаційної взаємодії громадян і організацій. Охарактеризовано єдиний інформаційний простір з позицій глобалізації освіти. Визначено особливості розвитку електронної науки. Наведено перспективи впровадження цифрової науки: нові методи досліджень, відкритий доступ до досліджень, динамічне співробітництво, системи зв'язку суспільства, науки і політики. Розкрито сутність та значення цифрової педагогіки у сучасному інформаційному суспільстві.

Ключові слова: інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології, освітній процес, інформаційний простір, єдиний інформаційний простір освіти, електронна наука, цифрова наука, цифрова педагогіка.

Постановка проблеми ... Створення та побудова глобального інформаційного суспільства виступає стратегічною метою суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку країни. Матеріальні ресурси, капітал і праця, які є основою індустріального суспільства, втрачають свої лідируючі позиції на користь саме інформаційного фактора. Національні та регіональні особливості країн, які розбудовують інформаційне суспільство, впливають на специфіку його становлення й розвитку, що є важливим для пізнання цього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Теоретичні засади становлення інформаційного суспільства як феномену сучасності досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Д. Белл, Д. Дюжев, Н. Кириллова, Н. Луман, М. Мак-Люен, В. Степанов, Е. Тоффлер, А. Турен, Ю. Хабермас, М. Хоркхаймер, В. Шейко та ін.

Проблеми інформатизації освіти перебувають у центрі уваги педагогічної науки, про що свідчать численні концептуальні та світоглядні дослідження зарубіжних (К. Ала-Мутка, Д. Белшоу, Д. Бойд, М. Варшавер, Р. Вуорікарі, П. Глістер, С. Карретеро, Д. Кларк, С. Лівінгстон, П. Мелл, В. Панчолі, В. Пурніма, Дж. Романі, К. Скотт, Дж. Стоммел, О. Феррарі та ін.) і вітчизняних (В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, А. Коломієць, В. Лапінський, Ю. Машбиць, Н. Морзе, О. Овчарук, Л. Панченко, С. Семеріков, О. Спін та ін.) науковців.

Здійснений аналіз праць науковців засвідчив, що в педагогічній науці накопичено певний досвід дослідження проблем становлення інформаційного суспільства, інформатизації освіти, який потребує узагальнення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є з'ясування й узагальнення сутності та особливостей інформаційного простору сучасної освіти як суттєвої ознаки інформаційного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У часи загальної інформатизації та побудови інформаційного суспільства однією із суттєвих ознак та характеристик самого інформаційного суспільства є інформаційний простір.

З точки зору філософії поняття „інформаційного простору” розглядається як співіснування інформаційних об'єктів, їх взаємодія та структурність інформаційних систем [1]. Ю. Шрайнер інтерпретує це поняття як складову частину простору культури, і, одночасно, як особливу галузь фізичного простору, яка може виокремлюватися за заданими характеристиками (наприклад, за носіями інформації). Він вказує на те, що інформаційний простір відповідає певному рівню розвитку культури та у контексті інформаційного середовища він розвивається за зразком сховища знань. Інформаційний простір дає змогу „робити суспільним надбанням, доступ до якого практично не обмежений бар'єрами простору і часу, системи знань окремих осіб і колективів. Це ставить перед суспільством фундаментальну культурологічну задачу – інтеграцію знань, що дозволяє використовувати в практичній діяльності весь досвід людства, а не протиставляти одне одному фрагменти знань, що накопичені в різних культурах” [2, с. 8]. Отже, Ю. Шрайнер у розвитку інформаційного простору вбачає шлях до інтеграції культур, що, на нашу думку, актуально для формування культури наукового пошуку.

Ми погоджуємося з думкою І. Бачило, який пропонує розуміти під єдиним інформаційним простором (ЄІП) „сукупність інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, що дозволяє на основі загальних правил забезпечувати небезпечну інформаційну взаємодію держав, установ та громадян за умов їх рівних засад доступу до відкритих інформаційних ресурсів, а також максимально повне забезпечення їх інформаційних потреб на всій території держави за умов збереження інтересів на вхід у світовий інформаційний простір та збереження національного інформаційного суверенітету” [3].

Близькою є позиція В. Лопатіна [4], який вивчає проблеми інформаційної безпеки й у зв'язку з цим визначає інформаційний простір як „сукупність інформаційних ресурсів та інформаційної інфраструктури, що дозволяє на основі єдиних принципів і за загальними правилами забезпечувати інформаційну взаємодію громадян організацій та держави в цілому, враховуючи їх рівнодоступність до відкритих інформаційних ресурсів”. Автор акцентує максимально повне задоволення інформаційних потреб користувачів на всій території держави при збереженні інтересів на входження у світовий інформаційний простір і забезпечення національного інформаційного суверенітету.

Розвиток інформаційного освітнього простору України наразі узгоджується з розвитком європейської та світової освіти: підвищується комп'ютерна та інформаційна грамотність населення країни, зокрема молоді та середнього покоління, завдяки досить високому загальному темпу імплементації ІКТ і поширенню мережі Інтернет; державою на законодавчому рівні підтримується запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіту та науку, стимулювання розвитку освітніх і наукових електронних інформаційних ресурсів, цифрового освітнього простору тощо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Єдиний інформаційно-освітній простір ми розглядаємо як продукт глобалізації освіти, інтегроване мережеве середовище, невід'ємний компонент

інфраструктури кожного закладу освіти, сукупність інтелектуальних сервісів і режимів, без яких неможлива організація освітнього процесу та управління діяльністю закладу, зокрема закладу вищої освіти.

Умовою функціонування ЕІОП виступає безперервність комп'ютерної освіти на всіх освітніх рівнях навчання, формування інформаційної культури, інформаційно-комунікаційної компетентності всіх учасників освітнього процесу, умінь і навичок використовувати комп'ютерні технології для наукової, освітньої, особистісної діяльності та комунікації.

Електронна (цифрова) наука (e-Science, Digital Science) як компонент єдиного інформаційного освітнього простору виводить на новий рівень організацію та проведення наукових досліджень, співробітництво науковців, відкриває доступ до наукових публікацій (Open Space), започатковує нові інструменти й нові дослідницькі методи, забезпечує здійснення інформаційно-комунікаційної підтримки наукових досліджень на всіх рівнях вищої освіти.

Перспективним вважаємо подальше вивчення основних пріоритетів та особливостей інформатизації сучасного суспільства, створення єдиного інформаційно-освітнього простору, розвитку цифрової науки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Філософський словник / [за ред. В. І. Шинкарука]. 2. вид., перероб. і доп. К. : Українська радянська енциклопедія, 1986. 800 с.
2. Шрайнер Ю. А. Концепции интеллектуальных систем. Научно-информационный обзор. М. : Наука, 1988. 134 с.
3. Бачило И. Л. Информационное право : учебник. 4-е изд., перераб. и доп. М. : Издательство Юрайт, 2016. 437 с.
4. Лопатин В. Н. Методологические проблемы формирования и защиты единого информационного пространства. *Концептуальные проблемы информационной безопасности в Союзе России и Беларуси : материалы научной конференции.* Часть 1. ИГП РАН и СПбГУ. СПб., 2000. С. 11 – 14.
5. Castells M. The Rise of the Network Society: The information age: economy, society, and culture. John Wiley&Sons, 2011. Vol. 1. 656 p.
6. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. К. : Атіка, 2008. 684 с.
7. Пилипчук А. Єдиний інформаційний простір системи освіти України: структура і параметри. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2009. Т. 9. № 1. URL : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/12/4>
8. Могилев А. В., Яшина Т. С. О понятии и структуре единого информационного образовательного пространства (ЕИОП). URL : http://vio.uchim.info/Vio_24/cd_site/articles/art_1_5.htm
9. Згуровский М. З., Петренко А. И. Цифровая наука в программе „Горизонт 2020”. *Системні дослідження та інформаційні технології*, 2015. № 1. С. 7 – 20.
10. URL : <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86126/01-Zgurovsky.pdf?sequence=1/>
11. Open science | Digital Single Market. URL : <https://ec.europa.eu/digital-single-market/digital-science>
12. Brier S. Review: Digital Humanities Pedagogy. *Literary and Linguistic Computing*, 2014, Vol. 29, No. 2, 272-274.
13. Bykov V., Leshchenko M. Digital Humanistic Pedagogy: Relevant Problems of Scientific Research in the Field of Using ICT in Education. *Information Technologies and Learning Tools*, 2016. Vol. 53, no. 3. Pp. 1 – 17.

14. Digital Pedagogy? URL : <http://www.briancroxall.net/digitalpedagogy/what-is-digital-pedagogy/>
15. Stommel J. Critical Digital Pedagogy: a definition. Hybrid Pedagogy: a digital journal of learning, teaching and technology. URL : <http://www.hybridpedagogy.com/journal/critical-digital-pedagogy-definition/>

Стаття надійшла до редакції 08.06.2019.

ТОПОЛЬНИК Яна

доктор педагогических наук, доцент, доцент кафедры педагогики высшей школы, Государственное высшее учебное заведение «Донбасский государственный педагогический университет»,

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, 84116, Украина

E-mail: yannetkatop@gmail.com

ИНФОРМАЦИОННОЕ ПРОСТРАНСТВО СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Резюме. В статье рассмотрены аспекты проблемы информатизации образования. Обращается внимание на то, что информационное пространство является одним из существенных признаков и характеристик информационного общества. Охарактеризованы понятия «информационное пространство», «единое информационное пространство образования», «электронная наука», «цифровая наука», «цифровая педагогика». Выделены компоненты единого информационного пространства: информационные ресурсы, организационные структуры, средства информационного взаимодействия граждан и организаций. Охарактеризовано единое информационное пространство с позиций глобализации образования. Определены особенности развития электронной науки. Приведены перспективы внедрения цифровой науки: новые методы исследований, открытый доступ к исследованиям, динамичное сотрудничество, системы связи общества, науки и политики. Раскрыта сущность и значение цифровой педагогики в современном информационном обществе.

Ключевые слова: информатизация образования, информационно-коммуникационные технологии, образовательный процесс, информационное пространство, единое информационное пространство образования, электронная наука, цифровая наука, цифровая педагогика.

TOPOLNYK Yana

Associate professor of Higher School Pedagogy Department, the Doctor of Pedagogical Sciences, State Higher Educational Establishment "Donbas state pedagogical university",

General Batyuk Str., 19, Slovyansk, 84116, Ukraine

E-mail: yannetkatop@gmail.com

INFORMATION SPACE OF MODERN EDUCATION

Summary. In the article the aspects of the education informatization problem are considered. Attention is drawn to the fact that the information space is one of the information society essential features and characteristics. The concepts of "information space", "unified information space of education", "electronic science", "digital science", "digital pedagogy" are characterized. The components of a unified information space are identified: information resources, organizational structures, means of citizens and organizations information interaction. A unified information space is characterized from the perspective of the education globalization. The features of the electronic science development are determined. The prospects of introducing digital science are presented: new research methods, open access to research, dynamic cooperation, communication systems of society, science and politics. The essence and significance of digital pedagogy in the modern information society is revealed.

Keywords: education informatization, information and communication technologies, educational process, information space, a unified educational information space, electronic science, digital science, digital pedagogy.

Abstract. Introduction. Creating and building a global information society is a strategic goal of the socio-political and socio-economic development of the country. Material resources, capital and labor, which are the basis of industrial society, are losing their leading position in favor of the information factor.

Analysis of publications. Theoretical foundations of the information society formation as a phenomenon of the present time were investigated by such domestic and foreign scientists as: D. Bell, D. Dyuzhev, N. Kirillova, N. Luman, M. McLuen, V. Stepanov, E. Toffler, A. Turen, Y. Habermas, M. Horkheimer, V. Sheiko and others. The informatization of education is the subject of research by scientists K. Ala-Mutka, D. Belshaw, V. Bykov, R. Voorikari, P. Glistner, R. Gurevich, M. Zhaldak, A. Kolomiets, V. Lapinsky, S. Livingston, Yu. Mashbitz, N. Morze, O. Ovcharuk, L. Panchenko, V. Pancholi, S. Semerikov, K. Scott, O. Spirin, J. Stommel, O. Ferrari and others.

Purpose. Find out and summarize the essence and features of the information space of modern education as an essential feature of the information society.

Results. In times of general informatization and building of information society, one of the information society essential features and characteristics is information space.

It is advisable to consider a single information space as a set of databases, information and telecommunication systems and networks that provides information interaction of organizations and citizens, as well as meeting their information needs. On this basis, it is possible to distinguish components of a single information space, among which:

- information resources containing data, information and knowledge recorded on the relevant media;
- organizational structures that ensure the functioning and development of a single information space, in particular the storage, processing, distribution, retrieval and transfer of information;
- means of citizens and organizations information interaction providing them with access to information resources on the basis of relevant information technologies, including software and organizational and regulatory documents.

A condition for the existence of a single information educational space (SIES) is the existence of an information culture, the ability to use computer technology and communications to transmit and process data.

An important component of a unified information educational space is electronic science (e-science, e-Science), within which a global collaboration of representatives of research communities of different branches of science, laboratories, organizations and countries is formed, the creation of virtual research teams, sharing of scientific resources and exchange of them, remote use of computing and scientific equipment, open access to scientific data, and publications that reflect the results of scientific activities. Digital Pedagogy is the science of using electronic elements in the educational process to enhance and change the educational experience, which changes the format of teaching and teaching.

Conclusion. We consider the unified information and educational space as a product of the education globalization, an integrated network environment, an integral component of the each educational institution infrastructure, a set of intellectual services and regimes, without which it is impossible to organize the educational process and manage the activity of the institution, including the institution of higher education.

We consider it a promising further study of the main priorities and features of modern society informatization, creation of a unified information and educational space, development of digital science.

REFERENCES

1. Shynkaruk, V.I. (Ed.). (1986). *Filosofskyi slovnyk [Philosophical dictionary]*. 2. vyd., pererob. i dop. Kyiv : Ukrainska radianska entsyklopediia [in Ukrainian].
2. Shrainer, Iu.A. (1988). *Kontseptsii intellektualnykh sistem [Intelligent systems concepts]*. Nauchno-informatsionnyi obzor. Moscow : Nauka [in Russian].
3. Bachilo, I.L. (2016). *Informatsionnoe pravo [Information law]*. uchebnyk. 4-e izd., pererab. i dop. Moscow : Izdatelstvo Iurait [in Russian].
4. Lopatin, V.N. (2000). Metodologicheskie problemy formirovaniia i zashchity edinogo informatsionnogo prostranstva [Methodological problems of the unified information space formation and protection]. *Kontseptualnye problemy informatsionnoi bezopasnosti v Soiuzе Rossii i Belarusi : materialy nauchnoi konferentsii – Conceptual problems of information security in the Union of Russia and Belarus: scientific conference materials* (Part 1), (pp.11-14). SPb. : IGP RAN i SpbGU [in Russian].
5. Castells, M. (2011). *The Rise of the Network Society: The information age: economy, society, and culture* (Vol. 1). John Wiley&Sons.
6. Bykov, V.Yu. (2008). *Modeli orhanizatsiinykh system vidkrytoi osvity: monohrafiia [Models of open education organizational systems: a monograph]*. Kyiv : Atika [in Ukrainian].
7. Pylypchuk, A. (2009). Yedynyi informatsiinyi prostir systemy osvity Ukrainy: struktura i parametry [Unified information space of the education system of Ukraine: structure and parameters]. *Informacijni texnologiyi i zasoby` navchannya – Information technologies and learning tools, Vol. 9, 1*. Retrieved from <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/12/4> [in Ukrainian].
8. Mogilev, A.V., & Iashina, T.S. O poniatii i strukture edinogo informatsionnogo obrazovatel'nogo prostranstva (EIOP) [On the concept and structure of a unified information educational space (UIES)]. (n.d.). *vio.uchim.info*. Retrieved from http://vio.uchim.info/Vio_24/cd_site/articles/art_1_5.htm [in Russian]
9. Zgurovskii, M.Z., & Petrenko, A.I. (2015). Tsifrovaia nauka v programme „Gorizont 2020” [Digital Science in the Horizon 2020 Program]. *Sistemni doslidzhennia ta informatsiini tekhnologii – Systems research and information technologies, 1*, 7-20 Retrieved from <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/86126/01-Zgurovsky.pdf?sequence=1/> [in Russian].
10. *Open science | Digital Single Market*. Retrieved from <https://ec.europa.eu/digital-single-market/digital-science>
11. Brier, S. (2014). Review: Digital Humanities Pedagogy. *Literary and linguistic computing, Vol. 29, 2*, 272-274.
12. Bykov, V., & Leshchenko, M. (2016). Digital Humanistic Pedagogy: Relevant Problems of Scientific Research in the Field of Using ICT in Education. *Information technologies and learning tools, Vol. 53, 3*, 1-17.
13. *Digital Pedagogy?* Retrieved from <http://www.briancroxall.net/digitalpedagogy/what-is-digital-pedagogy/>
14. Stommel, J. *Critical Digital Pedagogy: a definition. Hybrid Pedagogy: a digital journal of learning, teaching and technology* (n.d.). Retrieved from <http://www.hybridpedagogy.com/journal/critical-digital-pedagogy-definition/>

(переклала на англ. мову зроблено Я. Топольник – доктором педагогічних наук, доцентом професором кафедри педагогіки вищої школи, Державний вищий навчальний заклад «Донбаський державний педагогічний університет»).

REQUIREMENTS FOR PUBLICATIONS

Authors' Memo!

The Collection of Scientific Works "Humanization of Educational-Upbringing Process" is a professional periodical on pedagogical sciences (approved by the Order of the Attestation Board of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 30.06.2015). The certificate of the state registration of the printed mass media is series KB № 21279-11079 IIP, dated 26.03.2015 by the State Registration Service of Ukraine.

The professional printed periodical is registered in the database of the International Centre ISSN in Paris, it is assigned ISSN 2077-1827.

Publication frequency is 6 issues annually: February, April, June, September, October, December.

There are the following sections: HIGHER SCHOOL; HISTORY OF PEDAGOGY; SECONDARY COMPREHENSIVE SCHOOL; PRIMARY SCHOOL; UPBRINGING; PRESCHOOL EDUCATION; PSYCHOLOGY; SOCIAL PEDAGOGICS; DEFECTOLOGY.

Before submitting the article to the periodical we recommend that you review the requirements for the periodical's section policies and follow them steadily.

The manuscript should adhere to the following standards: the margins, the interval, the structural elements, the list of the literature used. Some authors format their manuscripts in accordance with the requirements of other professional periodicals or at their own discretion.

The manuscript should be submitted typed in Microsoft Word (*.doc, docx, rtf), A4 (297x210), margins: 2,5 cm on all sides, full/justified alignment, indentation – 1,25 cm, 14 pt Times New Roman, line-spacing – 1.5.

The automatic hyphenation, tabs intervals in the text should be disabled; you should not use headers and footers, footnotes and automatic translators.

The volume of an article must be from 8 to 20 pages (at about 40 000 characters with spaces). The minimal volume of the body of an article (without the abstract, key words and reference list) must be not less than 8 pages.

In accordance with the Decree of the Presidium of the of the Higher Attestation Commission of Ukraine № 7–05/1 dated 15.01.2003 "On Increasing the Requirements for Professional Publications Included in the List of the Higher Attestation Commission of Ukraine" and DSTU 7152:2010 "Editions. Formatting the Publications in Journals and Collections" only the manuscripts which are arranged according to the following necessary order are submitted:

1. U.D.C. (Universal Decimal Classification) number. Every new article receives its own unique UDC. This number is provided by the reference and bibliographic department of the university library where the author/authors works/work. The staff of the library are responsible for the correctness of providing UDC.

2. The author's (authors') personal details – last name and first name (the language of the article).

3. The scientific degree, academic title, job position, affiliation/place of employment are printed in the shortened form according to DSTU 3582-97: <https://kis.mon.gov.ua/sites/default/files/stup.pdf>, and the Bulletin of the Higher Attestation Commission of Ukraine № 10, 2010 (see Table 3, p. 8), and according to the rules of Ukrainian business letter writing, the place of employment is printed in full, address, the country name, e-mail: personal or working (the language of the article).

4. The title of the article (the language of the article).

5. The abstract (the language of the article) should comprise not less than 1800 characters (the Order of the Ministry of Education and Sciences of Ukraine "On Approval of the Procedure for Forming the List of Scientific Professional Publications of Ukraine" № 32 dated 15.01.2018).

6. The keywords: 5–8 words or word combinations (the language of the article).

7. Problem statement in general form and its relation to important scientific and practical tasks.

8. Analysis of recent research, studies, and publications, which deal with the problem stated and approaches to its solution, the author/authors relies/rely on. It is necessary to highlight the unresolved parts of the general problem that is under the article' consideration.

9. Formulation of the purpose and objectives of the article.

10. Presentation of the main research material with the full justification of the received scientific results.

11. Conclusions on the given study and further research prospects.

The text should be carefully considered and verified. The articles are published in the author's (authors') versions. The authors of the publications are responsible for the errors and inaccuracies.

12. The list of the used literature sources is placed in the citation order at the end of the article. You should follow the requirements in accordance with the Ukrainian state style standard named DSTU 8302:2015 "Bibliographic References. General Terms and Rules of Formatting" (<http://lib.pu.if.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>). The in-text citations should be numbered and enclosed in square brackets, indicating the page number according to the source: for example, [1, p. 3] or [2, p. 35; 8, p 245]. References to unpublished works are unacceptable. The author (authors) should not put the numbers manually and not make the list of literature sources in the table.

13. The sign of the protection of copyright (DSTU 4861 "Edition. Output data", paragraph 7.1.1.7) is placed below the first page of the publication (© Kucher S., 2018).

The tables, formulae, illustrations should be in Arabic numerals (Bulletin of the Higher Attestation Commission of Ukraine. – 2007. – № 6. – P. 12–13.).

Attention! Irrespective of the scientific degree, rank, position, the article is accompanied by the internal and external reviews, certified by a signature and a seal of the head of the personnel department of the educational institution.

In Russian

14. The author's (authors') personal details – last name and first name.

15. The scholastic degree, academic title, job position, affiliation/place of employment, address, the country name, e-mail: personal or working.

16. The title of the article.

17. The abstract (the language of the article) should comprise not less than 1800 characters (Order of the Ministry of Education and Sciences of Ukraine "On Approval of the Procedure for Forming the List of Scientific Professional Publications of Ukraine" № 32 issued 15.01.2018).

18. Keywords.

In English

19. The author's (authors') personal details – last name and first name.

20. The scholastic degree, academic title, job position, affiliation/place of employment, address, the country name, e-mail: personal or working.

21. The title of the article.

22. The summary should comprise 500 characters (70 words or 7–8 lines).

23. The abstract should comprise not less than 1800 and till 2800 characters (Order of the Ministry of Education and Sciences of Ukraine "On Approval of the Procedure for Forming the List of Scientific Professional Publications of Ukraine" № 32 issued 15.01.2018). Its structure coincides with all the elements of the article (Resolution of the Presidium of the Higher Attestation Commission of Ukraine № 7–05/1 issued 15.01.2003): 1) introduction; 2) analysis of publications; 3) purpose; 4) results; 5) conclusions.

24. Keywords.

25. The List of the literary sources used (References) is formatted in accordance with the international bibliographical standard APA (American Psychological Association): <http://www.bibme.org/citation-guide/APA/book>). The examples of formatting the references are on the site: <http://psychling.phdpu.edu.ua/images/recenzent/Oformlenya%20literatyr.pdf>

You may use the following online-services to format the references: 1) <https://www.citationmachine.net> ; 2) <https://www.bibme.org> ; 3) <https://www.citethisforme.com> ; 4) <https://vak.in.ua> .

To transliterate Ukrainian references, you may use <http://translit.kh.ua/?passport#lat/passport>, to transliterate Russian references, use <http://ru.translit.net/?account=mvd>. The sources in foreign languages should not be formatted.

26. In accordance with DSTU 7152:2010 the last and first names of the translator should be stated (e. g. The article is translated into English A. Petrov, his/her scholastic degree, academic title, job position, affiliation/place of employment, address).

We hope for understanding and further cooperation!

Algorithm of submitting the article:

1) The articles are submitted fully prepared for printing on the electronic mailbox of the Department of Pedagogics of Higher School of Donbas State Pedagogical University – kaf.phsdspu@gmail.com.

2) The technical editor checks the publication for compliance with the requirements. Then the article passes internal and external reviewing by the experts from the corresponding profile.

3) The printing is done at the expense of the authors of the publications. 1 page costs 40 UAH. The cost of 1 collection of publications is 40 UAH. The printed edition is sent to the author by e-mail at the indicated e-mail address in the information about the author(-s).

After receiving confirmation that the paper has been accepted from the editorial board, the requisites for payment of the publication fee are provided.

Domestic doctors of pedagogical sciences publish their research materials free of charge. If the article is co-authored with a doctoral student, graduate student, student or colleague, then the co-authors pay 50% of the cost of the entire article.

4) On a separate sheet the information about the author(-s) is provided (it is not counted as a printed page, not included in the payment for the article).

Information about the Author(-s)

Surname, first name, patronymic name	
Address	
Phone number(-s)	
E-mail	

The print edition is sent to the author by mail at the specified address.

So, the author sends the following files by e-mail:

1. The article to be published (the file title: Art_Kucher S. doc.).
2. The information about the author(-s): (the file title: Information about the author(-s)_Kucher S. doc.).
3. The scanned receipt for the cost of publishing a scientific article in the formats pdf., jpeg. (the file title: Check_Kucher S. pdf.).

A SAMPLE OF CORRESPONDINGLY DESIGNED ARTICLE (fragment)

UDC 378.035:37.011.3-051]:7.011.26

MUKHINA Viktoriia

Senior Lecturer of the Department of General Psychology of the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

19, Henerala Batyuka Str., Slovyansk, 84116, Ukraine

E-mail: viktoriy.m3@gmail.com

CRITERION-LEVEL BASIS OF STUDYING SOCIALIZATION OF STUDENT YOUTH BY MEANS OF FOLK ART

Summary. In the article, it is emphasized that preparedness for social actions as an integrated criterion of the process of socialization of personality contains the internalization of social experience, the desire to participate in socially significant activities, to find ways for realizing opportunities. The importance of art as a factor in the socialization of personality – the moral and aesthetic nature of its influence (emotional content of the work becomes an incentive for forming and expressing feelings, emotional background of life and human activities) is characterized. It is underlined that folk art in the extracurricular activities of the future pedagogue gives an opportunity to get involved in real socially significant relationships, to absorb more widely social reality, to form the readiness for social actions. The ascertaining stage of the experiment is presented, which has envisaged the solution of the following issues: to determine, based on the criterion-level basis, the level of socialization of the student youth in extracurricular activities by means of folk art; to find out the level of awareness and peculiarities of students' attitude to folk art; determine the level of preparedness of lecturers, curators of academic groups for the process of student socialization.

Keywords: folk art, research, criterion-level basis, socialization, student youth.

The problem setting in general and its connection with important scientific or practical tasks. The successes of modern education, and especially higher education are due not only to the amount of knowledge, skills, and abilities of the individual but also to his/her ability to acquire and use new knowledge under new conditions. It is important how much the student as a subject of socialization is independent in the information space, what level of his/her social competence is, how quickly he/she chooses the area of activities in which he/she can achieve high professionalism.

...
Analysis of recent studies and publications. The analysis of the scientific literature shows that the problem of forming a person finds its solution by identifying the preconditions for developing the professional, highlighting the objective and subjective factors of achieving the peaks of professionalism, actualizing the role of communication in solving problems of optimization of mutual interaction (A. Derkach, L. Orban-Lembryk, M. Savchyn, N. Chepelieva, etc.). The problems of upbringing by means of folk art have been investigated by O. Aliksiichuk, R. Bereza, I. Bekh, O. Ivankova-Stetsiuk, H. Karas, H. Klovan, Yu. Mandryk, A. Petrov, T. Tursunov, L. Shemet, etc.

The purposes of the article (the setting of the objectives). The purpose of the article is to highlight the results of the study of socialization of the student youth by means of folk art.

The presentation of the main material of the study. The general statement in literature is that the process of socialization of the student youth should be directed to forming a modern specialist and citizen.

The important factor in the socialization of students in a pedagogical institution of higher education is the system of extracurricular work, which should ensure not only the acquisition of future specialists with special knowledge, skills and abilities that are appropriate to the nature of the pedagogical profession, but also the development of students' personal qualities caused by the specifics of the pedagogical profession [1; 2].

...
The first criterion – motivational-value – determines recognition of the value of folk art and artistic-aesthetic activities; the presence of relevant interests and intentions to become acquainted with the types of folk art; the desire to choose a type of folk art and participate in forms of artistic-aesthetic activities.

The cognitive criterion allows estimating existence of the system of knowledge about types and means of folk art, artistic-aesthetic activities of man and his/her role in the development of national culture; understanding the essence of folk art, its types, means; understanding one's own place in the system "man – society – folk art". This criterion helps estimate the formation of knowledge necessary to create socially essential activities. The cognitive criterion, first of all, uncovers the peculiarities of social imaginations, concepts, and judgments.

...
Conclusions. At the ascertaining stage of the study, it has been concluded that improving the effectiveness of socialization depends first and foremost on the purposeful activities to update the content and organization of the process of extracurricular activities by means of folk art. To create conditions for the socialization of the personality the purposeful organized activity is necessary, this kind of activity must involve the subjects of social upbringing in interaction with the outside world and form in them a system of value attitude to this world.

It should be noted that the basis on which the work concerning the socialization of students by means of folk art is organizational principles, tasks, and social-pedagogical conditions. The organizational principles include: participating voluntarily in social-educational activities for socialization, each member of the academic group's accessing publicly to participate in this kind of activity, interacting students in collective creative affairs, each member of the collective's having the right to express his/her own opinion and implementing his/her own initiatives in accordance with his/her own needs and interests, matching them with the needs and the interests of the entire collective of the group, making collective decisions.

REFERENCES

1. Savchenko, S. V. (2003). *Sotcializatsiia studencheskoi molodezhi v usloviakh regionalnogo obrazovatel'nogo prostranstva [Socialization of Student Youth under Conditions of Regional Educational Space]*. Lugansk: Alma Mater [in Russian].
2. Kharchenko, S. Ia. (1999). *Didakticheskie osnovy podgotovki studentov k sotcialno-pedagogicheskoi deiatelnosti [Didactic Foundations of Preparedness of Students to Social-Pedagogical Activities]*. Lugansk: Alma Mater [in Russian].
3. Kharchenko, S. Ia. (2006). *Sotcializatsiia ditei ta molodi v protsesi sotcialno-pedagogichnoi diialnosti: teoriia i praktika: monografiia [Socialization of Children and Youth in the Process of Social-Pedagogical Activities: Theory and Practice: Monograph]*. Lugansk: Alma-mater [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.11.2019.

МУХІНА Вікторія

старший викладач кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

вул. Генерала Батюка, 19, м. Слов'янськ, 84116, Україна

E-mail: viktoriy.m3@gmail.com

**КРИТЕРІАЛЬНО-РІВНЕВА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ
СОЦІАЛІЗОВАНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ НАРОДНОГО
МИСТЕЦТВА.**

Анотація. У статті акцентовано увагу на тому, що готовність до соціальних дій як інтегрований критерій процесу соціалізації особистості містить інтеріоризацію соціального досвіду, прагнення до участі в соціально значущій діяльності, пошуку шляхів реалізації своїх можливостей. Схарактеризовано значення мистецтва як чинника соціалізації особистості – морально-естетичний характер його впливу (емоційний зміст твору стає стимулом для формування та вияву почуттів, емоційним тлом життя та діяльності людини). Підкреслено, що народне мистецтво в позанавчальній діяльності майбутнього педагога дає можливість залучатися в реальні соціально значущі відносини, більш широко засвоювати соціальну дійсність, формує готовність до соціальних дій. Представлено констатувальний етап експерименту, який передбачав вирішення таких завдань: на підставі критеріально-рівневої бази визначити рівень соціалізації студентської молоді в позанавчальній діяльності засобами народного мистецтва; з'ясувати рівень поінформованості та особливості ставлення студентів до народного мистецтва; визначити рівень підготовленості викладачів, кураторів академічних груп до процесу соціалізації студентів.

Ключові слова: народне мистецтво, дослідження, критеріально-рівнева база, соціалізація, студентська молодь.

МУХИНА Вікторія

старший преподаватель кафедры общей психологии ДВНЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, 84116, Украина

E-mail: viktoriy.m3@gmail.com

**КРИТЕРИАЛЬНО-УРОВНЕВАЯ БАЗА ИССЛЕДОВАНИЯ
СОЦИАЛИЗОВАННОСТИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ СРЕДСТВАМИ
НАРОДНОГО ИСКУССТВА**

Резюме. В статье акцентировано внимание на том, что готовность к социальным действиям как интегрированный критерий процесса социализации личности, содержит интериоризации социального опыта, стремление к участию в социально-значимой деятельности, участие в поиске путей реализации своих возможностей. Охарактеризовано значение искусства как фактора социализации личности: морально-эстетический характер его воздействия (эмоциональное содержание произведения становится стимулом для формирования и проявления чувств, эмоциональным фоном жизни и деятельности человека). Подчеркнуто, что народное искусство во внеучебной деятельности будущего педагога дает возможность участвовать в реальных социально значимых отношениях, более широко усваивать социальную действительность, формирует готовность к социальным действиям. Представлен констатирующий этап эксперимента, который предусматривал решение следующих задач: на основании критериально-уровневой базы определить уровень социализации студенческой молодежи в внеучебной деятельности средствами народного искусства; выяснить уровень информированности и особенности отношения студентов к народному искусству; определить уровень подготовленности преподавателей, кураторов к процессу социализации студентов.

Ключевые слова: народное искусство, исследование, критериально-уровневая база, социализация, студенческая молодежь.

MUKHINA Viktoriia

Senior Lecturer of the Department of General Psychology of the SHEI “Donbas State Pedagogical University”

General Batyuk Str., 19, Sloviansk, 84116, Ukraine

E-mail: viktoriy.m3@gmail.com

CRITERION-LEVEL BASIS OF STUDYING SOCIALIZATION OF STUDENT YOUTH BY MEANS OF FOLK ART

Abstract. Introduction. The problem of socialization of the student youth is one of the most urgent in the modern philosophical, psychological and pedagogical sciences. It is of particular relevance in the field of social-pedagogical science since it is directly related to the process of entering the individual into the social environment, assimilating basic social norms and rules of behaviour, transferring social experience from one generation to another.

Particular importance in the process of socialization of the student youth is given to the folk arts, which have considerable potential as a kind of “school” of the social experience and development of creative abilities of the student youth.

Analysis of publications. The analysis of the scientific literature shows that the problem of forming a person finds its solution by identifying the preconditions for developing the professional, highlighting the objective and subjective factors of achieving the peaks of professionalism, actualizing the role of communication in solving problems of optimization of mutual interaction (A. Derkach, L. Orban-Lembryk, M. Savchyn, N. Chepelieva, etc.).

Purpose. The purpose of the article is to highlight the results of the study of socialization of the student youth by means of folk art.

Results. In accordance with the tasks of the study, the defined criterion-level base, theoretical ideas about the content characteristics and peculiarities of socialization of the student youth, the program of the ascertaining stage of the experiment has been developed, the purpose of which is the analysis of the practice of socialization of the student youth in the extracurricular activities by folk art.

The analysis of the level of socialization of the students at the ascertaining stage of the experiment has been made with the help of the set of the following methods: questionnaire of students, observations, conversations, techniques aimed at studying the indicators of socialization of the students. The results of the questionnaire have been put down into a diagnostic card for each student according to the distinguished levels of socialization of the student youth (high, medium, low).

The assessment of the indicators by the cognitive criterion of socialization of the student youth by means of folk art has been obtained on the basis of written diagnostic work to identify the quality of the students’ knowledge, with the help of specially designed complex tasks that consist of culturally oriented theoretical questions. In the process of designing the tasks, the following substantive aspects of different types and means of folk art have been taken into account: Ukrainian folk clothes, pottery, weaving, embroidery, drawing, wickering, wood carving, etc. At the same time, some of the most culturally oriented questions have been added: prominent masters of Ukrainian folk art, contemporary folk art museums, and some others.

The ascertaining section by the indicator of the cognitive criterion “presence of the system of knowledge on types and means of folk art, on the artistic-aesthetic activities of human and his/her role in the development of national culture” has been carried out by evaluating the students’ responses. The students have been asked 10 questions. The results of the written work have been subjected to the quantitative and qualitative analyses as they have testified to the level of the students’ objective knowledge. The evaluation procedure has been carried out using the expert method (the lecturers of the relevant educational disciplines of fine arts have become the experts).

The diagnostics of socialization of the student youth by means of folk art according to the indicator “presence of the system of knowledge on types and means of folk art, on the artistic-aesthetic activities of human and his/her role in the development of national culture” of the cognitive criterion has shown the following results: from 7 to 9 correct answers have been given by 16.3% (8.5% – the CG; 7.8% – the EG) of the respondents, who have fully formulated the definition of folk art, its types, and means, have named modern museums of folk art that corresponds to the high level. The medium level is 23.9% (12.3% – the CG; 11.6% – the EG) of the respondents, who have given partially correct answers regarding the definition of folk art, its types and means, the uniqueness of the Ukrainian folk icon, the products of contemporary craftsmen. The lower level is 59.8% (30.8% – the CG; 29% – the EG) of the respondents, who do not orient themselves in the types and means of folk art, do not know museums of folk art, etc. All students have got difficulties with the following questions: outstanding masters of Ukrainian folk art and their crafts; what are the two factors that compete for the preservation of “more mobile”, moving monuments, in particular, decorative-housing art – furniture, traditional tableware, folk painting, etc.

Conclusions. At the ascertaining stage of the study, it has been concluded that improving the effectiveness of socialization depends first and foremost on the purposeful activities to update the content and organization of the process of extracurricular activities by means of folk art. To create conditions for the socialization of the personality the purposeful organized activity is necessary, this kind of activity must involve the subjects of social upbringing in interaction with the outside world and form in them a system of value attitude to this world.

(англійською переклала В. Слабоуз – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ДДПУ)

**Перелік
наукових фахових видань України,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук**

Затверджено
наказами Міністерства
освіти і науки України
від 12.05.2015 № 528
від 13.07.2015 № 747

№	Назва видання	Засновник (співзасновники)	Галузь науки	Дата включення, поновлення (внесення змін)	Дата попереднього включення
216.	Гуманізація навчально-виховного процесу	ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»	педагогічні	13.07.2015	10.02.10

Збірник наукових праць “Гуманізація навчально-виховного процесу” зареєстровано в міжнародній базі даних: ISSN 2077-1827 (англ. International Standard Serial Number). Кожному друкованому засобу надається унікальний номер у Міжнародному Центрі в Парижі, який дозволяє ідентифікувати періодичне видання.

ГУМАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Збірник наукових праць

Виходить 6 разів на рік
Заснований у вересні 1996 р.

№ 1 (99) 2020

За загальною редакцією доктора педагогічних наук,
доцента І.А. ХИЖНЯК

Відповідальний за випуск:
Швидкий С.М. – доктор історичних наук, доцент,
проректор з науково-педагогічної роботи ДДПУ

Макет і верстка – *Черкашина Л.А.*
Дизайн обкладинки – *Черкашина Л.А.*

З матеріалами збірників можна ознайомитися на сайтах:
<http://www.slavdpu.dn.ua/index.php/nauk/naukbooks/694-gnvp>;
http://intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_collection_of_scientific_labours/;
<http://www.nbu.gov.ua>.
Веб-сайт: <http://gnvp.ddpu.edu.ua>

Підписано до друку 23.01.2020 р.
Формат 60x84/16.
Ум.-друк. арк. 22,07. Обл.-вид. арк.23,92
Наклад 100 пр. Зам. № 611

Видавець:
ТОВ «Видавництво НТМТ»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 1748 від 15.04.2004 р.
пр. Науки, 58, к. 106,
м. Харків, 61072,
тел.: (057) 763-03-80, (057) 763-03-72,
факс: +38(057) 763-03-72
E-mail: ntmt@tns.kharkov.ua

Виготовлювач:
ТОВ «Цифрова типографія»
вул. Данилевського, б. 30,
м. Харків, 61058,
тел.: (050) 326-14-40
E-mail: cyfra_druk@i.ua